

Előterjesztés
a Képviselő-testület részére
a települések rendjének biztosítására vonatkozó jogszabályok végrehajthatósága
érdekében szükséges jogszabály-módosítás kezdeményezéséről

I. Tartalmi összefoglaló

A települési önkormányzatok alapvető feladata a település rendjének, tisztaságának, rendezettségének biztosítása. E feladat ellátása részben az önkormányzati szervek általi feladatellátás, részben a lakossággal való együttműködés útján valósul meg. Az önkéntes jogkövetés hiánya esetén szükséges megfelelő hatósági eszközöket alkalmazni a rend fenntartására.

2012. április 15-én lépett hatályba a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.), melynek értelmében szabálysértési tényállást kizárólag törvény állapíthat meg. Ennek értelmében megszűnt az önkormányzatok azon jogosultsága, hogy önkormányzati rendeletekben szabálysértési rendelkezéseket határozzanak meg, a már meglévő, önkormányzati rendeletekben szereplő szabálysértési rendelkezéseket 2012. május 31-ig hatályon kívül kellett helyezni. A jogszabályváltozás folytán számos, korábban önkormányzati rendeletben szabálysértéssé nyilvánított magatartás a továbbiakban nem volt szankcionálható.

Vélhetően a fentebb vázolt helyzet megoldása érdekében a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 51. § (4) bekezdése és 143. § (4) bekezdés e) pontja felhatalmazást adott a helyi önkormányzat képviselő-testülete részére, hogy önkormányzati rendeletben meghatározhasson közigazgatási bírsággal sújtható tiltott, közösségellenes magatartásokat. Számos önkormányzat képviselő-testülete élt is a jogszabály-alkotási felhatalmazással, amelynek eredményeként – a szabálysértési eljáráshoz képest álláspontom szerint ugyan kevésbé hatékony – jogszabályi lehetőség nyílt az egyre nagyobb mértékben elszaporodó és lakossági panaszokat generáló magatartásokkal szembeni fellépésre.

Az Alkotmánybíróság a 38/2012. (XI. 14.) AB határozatában (a továbbiakban: AB határozat) megállapította az Mötv. 51. § (4) bekezdésének és 143. § (4) bekezdése e) pontjának alkotmányellenességét, ezért azokat megsemmisítette. A megsemmisített jogszabály-alkotási felhatalmazás alapján megalkotott önkormányzati rendeleteket hatályon kívül kellett helyezni, ezáltal számos magatartás ismét szankcionálási lehetőség nélkül maradt.

Az Mötv. 143. § (4) bekezdés d) pontja felhatalmazást ad a helyi önkormányzat képviselő-testületének arra, hogy rendeletben határozza meg „a közösségi együttélés szabályait, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit”, amely alapján több önkormányzat képviselő-testülete a tiltott közösségellenes magatartásokról szóló rendeletével azonos tartalmú rendeletet alkotott. A d) pont által adott felhatalmazás azonban több szempontból

sem alkalmas a lakosság nyugalma zavaró, a települések rendjét biztosító magatartások visszaszorítására. Egyrészt a korábbi szabályozás egyértelművé tette a közigazgatási bírság kiszabásának lehetőségét, tekintettel arra, hogy az Möt. 51. § (4) bekezdése kifejezetten így rendelkezett. Másrészt az AB határozat áttanulmányozását követően könnyen belátható, hogy a d) pontban kapott felhatalmazás a korábbihoz képest még kevésbé felel meg a jogállamiság azon követelményeinek, amelyek sérülése elvezetett a jogszabályi rendelkezések Alkotmánybíróság általi megsemmisítéséhez.

A fentieket összegezve álláspontom szerint egyértelműen megállapítható a törvényalkotó mulasztása a polgárok nyugalma zavaró, ám eszközök hiányában nem tiltható és nem szankcionálható magatartások megfelelő szabályozása terén. Az említett magatartások elleni fellépés igénye nem csupán a lakosság, de a helyi önkormányzatok részéről is egyre fokozódó mértékben jelentkezik.

A települések rendezettség, a környezet kultúrált kialakítása, az ingatlanok és az azok előtti járda, valamint az járda és úttest közötti közterületi rész tisztaságának megóvása, hulladék- és gyommentesítése, téli időszakban a hóeltakarítás nem valósítható meg a lakosság együttműködése nélkül. Az együttműködési készség erősítése érdekében szükség van azonban egyrészt arra, hogy a jogalkotó megalkossa a kötelezettséget tartalmazó anyagi jogi szabályokat, másrészt pedig arra, hogy a hatóság megfelelő szanciók kilátásba helyezésével, szükség esetén azok alkalmazásával tudjon érvényt szerezni a jogalkotó által kialakított szabályoknak.

A jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések, amelyek a tulajdonos kötelezettségévé teszik az ingatlan, az ingatlan előtti járda, valamint a járda és az úttest közötti rész rendben tartását, gyommentesítését, az alábbiak.

A köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről szóló 1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet 6. § (1) bekezdése alapján:

„6. § (1) Ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik, a tulajdonos köteles gondoskodni
a) az ingatlan előtti járdaszakasz (járda hiányában egy méter széles területsáv, illetőleg ha a járda mellett zóldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület);
b) a járdaszakasz melletti nyílt árok és ennek műtárgyai, továbbá
c) tömbtelken a külön tulajdonban álló egyes épületek gyalogos megközelítésére és körüljárására szolgáló terület tisztán tartásáról, a csapadékvíz zavartalan lefolyását akadályozó anyagok és más hulladékok eltávolításáról.”

A helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól szóló 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet mellékletének 3.2.2. b) pontja értelmében:

„3.2.2. A járda, a gyalogút, valamint a kerékpárút tisztántartása
[...]

b) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az ingatlan tulajdonosának (kezelőjének, használójának) kell gondoskodnia az ingatlan előtti járdaszakasz (járda hiányában 1 m széles területsáv, illetve ha a járda mellett zóldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület), valamint a járdaszakasz melletti nyílt árok és ennek műtárgyai tisztántartásáról, a csapadékvíz zavartalan lefolyását akadályozó anyagok eltávolításáról.”

A főváros köztisztaságáról szóló 48/1994. (VIII. 1.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Főv. Kgy. Rend.) 3. § (1) bekezdés a) pontja alapján:

„3. § (1) Az ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) köteles gondoskodni:

a) az ingatlan - beleértve az ingatlan nyilvántartásban közterületként nyilvántartott belterületi földrészletet is - és az ingatlan előtti járda, továbbá a járda és a kocs út közötti kiépített vagy kiépítetlen terület gondozásáról, tisztán tartásáról, szemét- és gyommentesítéséről, hóeltakarításáról és síkosság mentesítéséről.

Ennek során ügyelni kell arra, hogy a járda és az útburkolat ne rongálódjék meg, továbbá a terepszint változatlan maradjon;”

A fenti jogszabályi rendelkezések egyértelműen megállapítják az ingatlan tulajdonosának az ingatlan és a közterület meghatározott része tisztántartására vonatkozó kötelezettségét, nem biztosít azonban eszközt a leírtak érvényre juttatására, ellehetetlenül a végrehajtás, mivel egyik jogszabály sem biztosít szankcionálási lehetőséget a hatóság részére, nem ír elő semmilyen jogkövetkezményt arra az esetre, ha a tulajdonos nem tesz eleget a fenti kötelezettségének. További nehézséget jelent, hogy a gyommentesítési kötelezettségről kizárólag a Főv. Kgy. Rend. rendelkezik, a magasabb szintű jogszabályok erre vonatkozóan nem állapítanak meg szabályokat. Kivételt képez ez alól az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, amely előírja, hogy a földhasználó köteles az adott év június 30. napjáig az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását megakadályozni, és ezt követően ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig folyamatosan fenntartani. Ez a jogszabályi rendelkezés azonban egyedül a parlagfű tekintetében írja elő a kötelezettséget, viszont számos egyéb gyomnövény jelent problémát, amelyek esetében a hatóság nem tud intézkedést tenni.

Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés j) pontja alapján:

(1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között [...]

j) a feladat- és hatáskörrel rendelkező szervtől tájékoztatást kérhet, döntést kezdeményezhet, véleményt nyilváníthat;

II. Hatásvizsgálat

A fentiek alapján indokolt felkérni a jogalkotót, hogy a magántulajdonú ingatlanok és közterületek rendezettsége, az élhető környezet kialakítása és megóvása érdekében a szükséges jogszabályokat alkossa meg.

III. Döntési javaslat

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete meghozza az előterjesztés I. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2014. június „ 12”

Dr. Szabó Krisztián

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének

.../2014. (... ..) határozata

**a települések rendjének biztosítására vonatkozó jogszabályok végrehajthatósága
érdekében szükséges jogszabály-módosítás kezdeményezéséről**

1. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) pontja alapján kinyilvánítja azon véleményét, mely szerint a hatályos jogszabályok nem biztosítják kellő mértékben a települések közterületei, valamint a magántulajdonban álló ingatlanok rendezettségét.
2. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk j) pontja alapján kezdeményezi a belügyminiszternél mint a Kormány településüzemeltetésért felelős tagjánál, hogy javasolja a Kormány részére a közterületek, illetve a magántulajdonban álló ingatlanok rendezett állapotának fenntartására vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatát.
3. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy a döntésről a belügyminisztert értesítse.

Határidő: 2014. július 10.
Feladatkörében érintett: a kerületfejlesztési és külkapcsolati szakterületért felelős
alpolgármester
a Hatósági Iroda vezetője